

Bajša je mesto u opštini Bačka Topola, u kojoj složno živi 2.313 Srba, Mađara, Rusina, Slovaka, Nemaca, Jugoslovena, Roma, Hrvata, Slovenaca, Crnogoraca, Bunjevaca, Ukrajinaca, Makedonaca, Rusa i nekolicina nacionalno neopredeljenih stanovnika. I svako od njih „iz kuće“ ponese znanje bar tri jezika.

Godine 2004. u Bajši je osnovano Društvo za negovanje tradicija i rukotvorina „Etno“, a dve godine kasnije uređena je i Etno kuća, stalne postavke tri najveće nacionalne zajednice: mađarske, srpske i slovačke, odnosno „njihove“ sobe uređene prema tradiciji sela. Etno kuća je mesto gde se prikuplja zbirka starina, istražuje, neguje i na interesantan način prikazuje prošlost i tradicija ljudi iz ovog mesta.

Slovačka soba prikazana je u izdvojenoj celini doma 91-godišnje Justine Tot Išasegi, majke dr Tot Išasegi Šandora, idejnog tvorca ovog koncepta. U kući s kraja XIX veka, sačuvan je nameštaj, oprema, široke slovačke suknje, singerica i kolovrat, letnja kuhinja sa posuđem, baš onako kako je kao mlada žena, živela gospođa Justina. U slovačkoj kući zateći ćete i vremešnu gospođu uvek raspoloženu da sa gostima podeli priču o svom detinjstvu i o vremenu „u kojem se manje imalo, a lepše živelo“?!

U kući, koja je od strane MZ Bajša dodeljena bračnom paru Ruženki i Šandoru Suhanko, prikazane su mađarska i srpska soba.

Etno kuća je otvorena 2006. godine, oronula i zapuštena kupljena je od bračnog para koji nije imao naslednike, i u kojoj je Etleka Vis živela poslednjih 20 godina potpuno sama. Drugi bračni par, Ruženka i Šandor Suhanko su je doterali, okrečili, ofarbali, sredili dvorište, podigli letnju pozornicu, u dvorištu ozidali furunu, dogradili wc... Predmete, nameštaj, posuđe, alatke, sto na kome je mesio gazda Ninkov bači Đorđe, poslednji bajšanski licider, dečje igračke, pa i spravu za mučenje (beko), doneli su Bajšani i to besplatno, srećni što će sve to biti sačuvano.

Bajšanske Etno sobe se nalaze u prostranoj kući i po jedna soba nameštena je prema mađaskom i srpskom uzoru tipičnih soba s kraja XIX i početka XX veka. Osim toga, središnja prostorija je zamišljena kao radionica, u kojoj su smešteni razboji za tkalje, kojih je u Bajši nekada bilo sedamnaest, a sada se tim starim zanatom ne bavi niko. Da se sačuva sećanje na te žene, ređe muškarce, i njihov rad, kada se tkalo od džakova, slamarica do odela, Šandor Suhanko aktivirao je sva svoja znanja nasleđena od starijih, kada je kao mali živeo na salašu, i morao svašta da zna. Danas on, moler i farbar po profesiji, mlađe podučava u tkanju, jer je njegov deda bio tkač, organizuje „Kamp rukotvorina“, kao što je necovanje, izrada predmeta od kukuruzovine, nizanje perlica, čojanje i sl. Pošto je odrastao u blizini reke Krivaje, na čijim obalama je rastao rogoz, naučio je da pravi sačure, višenamenske korpe od rogoza, izrađuje staze za hodnike i kuhinje takođe od rogoza, jer su bile lakše za održavanje (u sobama su bile

krpare). Naučio je i da plete ribarske mreže, čemu i dan danas podučava alase.

U Etno kući Bajša organizuju se i kampovi citre i gitare, i svakog leta bar petnaestak mladih Bajšana svira na ovim instrumentima.

-Svaki dan dobijemo neki novi predmet, koji uvrstimo u našu zbirku, jer ovo je “živa” Etno kuće, nije zamišljena kao muzej. Izgradili smo i letnju pozornicu na kojoj se preko celog leta organizuju svirke, dolaze kulturna umetnička društva, tu se održavaju džez koncerti...

Sve je počelo kako smo se moja žena i ja razboleli. I ovo što sada radimo nije nas izlečilo, ali nas možda “drži” u kondiciji, u životu. Ne možemo teško da radimo, pa iako se kaže da je sa ljudima najteže raditi, mi u ovome zaista uživamo. Jer, kada vidimo da je neko zainteresovan za neki predmet, za neku priču, ručni rad ili bilo šta što se ovde nalazi, ili se ne nalazi, a vezano je običaje, stara vremena, onda je nama drago i ništa nam nije teško. A tu dolaze baš oni koji su “zagriženi” - kaže Suhatko Šandor, bajšanski sakupljač i baštinar.

Kako je bioskopska dvorana u Bajši izgorela pre nekoliko godina, dvorište i pozornica Etno kuće postala je jedino mesto kulturno–zabavnog okupljanja Bajšana, a gospodin i gospođa Suhatko, zaduženi su i za kulturno zabavni život sela (primedba autora).

-Nismo baš zaduženi, ali volimo to da radimo - sa osmehom kaže gospodin Suhatko Šandor.

[Više fotografija možete da pogledate o v d e.](#)